

05 NOV 2014

Kulturdepartementet

05 NOV 2014

2014/2218-359

Kulturdepartementet
Postboks 8030
0030 Oslo

Postboks 535 Sentrum
0105 Oslo

Kontoradresse:
Rådhusgaten 1-3

Telefon: 23 08 15 00
Faks: 23 08 15 01

www.ovf.no
e-mail: ovf@ovf.no
Org.nr. 970 955 569

Vår dato: 30.10.14
Deres dato:
Vår ref. 14/1501-2
Deres ref:
Merk:
Kopi til:

Høringsuttalelse – Staten og Den norske kirke – et tydelig skille

Opplysningsvesenets fond (Ovf) viser til høringsnotat «Staten og Den norske kirke» datert 2. september, med høringsfrist 1. november 2014.

Ovf har ikke kommentarer til høringsnotatet om hvordan forholdet mellom staten og Den norske kirke som sådan bør organiseres, og vil i dette høringsnotatet kun kommentere de deler av notatet som omhandler fondet.

1. Eierskap til fondet

Ovf støtter departementet i at det *ikke* er nødvendig å ta stilling til den underliggende eiendomsretten til Ovf i forbindelse med at kirken blir skilt fra staten.

Uten å ta stilling til eierskapet til Ovf eller et ønske om å reise problemstillingen i denne sammenheng, synes vi imidlertid det er nødvendig med en presisering til høringsnotatet punkt 9.7.2 på side 57. Det følger av notatet at:

”Om det er kirken eller staten som bør utøve eierrettighetene til fondet, har vært gjenstand for juridisk og politisk diskusjon opp gjennom årene og er fortsatt omstridt. Ved en rettslig selvstendigjøring av kirken kunne det være naturlig nå å ta stilling til den underliggende eiendomsretten til fondet. Etter departementets syn er det ikke nødvendig å ta stilling til spørsmålet i forbindelse med de foreslåtte lovendringene.»

Ovf har i tidligere anledninger vist til, og nærmere begrunnet, at det kan finnes et ytterligere eierskapsalternativ enn det som tradisjonelt har vært diskutert (om det er kirken eller staten som har den underliggende eiendomsrett) og som bør vurderes nærmere i den videre diskusjonen om dette.

Det har tidligere vært fremholdt at fondet kan betraktes som en selveiende formuesmasse – uten underliggende eierskap¹. Departementet har også selv tidligere utalt at Opplysningsvesenets fond kan betraktes som en «*sjøiveigande* stiftelsesliknande innretning» (vår kursivering)². Et slikt

¹ Se blant annet fondets brev til Kultur- og kirke departementet datert 28.11.2006 «Høringsuttalelse til NOU 2006:2» og brev datert 02.07.2007 «Utredning fra advokatfirmaet Hjort».

² Ot prp nr 68 (1994-95) Om lov om Opplysningsvesenets fond Kapittel IV punkt 3 (side 12).

alternativ vil innebære at fondet verken eies av staten eller "kirken", men at det er tale om en selveiende formuesmasse/stiftelse til rådighet for et bestemt formål. Høyesterett uttalte i saken om Tomtefesteinstruksen³ at «Fondets verdier er gjennom Grunnloven etablert som en selvstendig, formålsbestemt formuesmasse».

2. Forslag til endringer i Kirkelovens § 22

Det er i notatet foreslått en endring i Kirkelovens § 22 som legger til grunn et generelt låneforbud for Den norske kirke. I denne forbindelse er det imidlertid foreslått gitt et unntak ved at dette ikke vil være til hinder for «låneopptak i Ovf eller for å dekke helt forbigående behov».

Lovforslaget og beskrivelse av dette i høringsutkastet foranlediger noen presiseringer fra fondets side.

a) Lovfesting av adgang til å ta opp lån i Ovf

Ovf har ingen oppfatninger om eller kommentarer til hvorvidt det bør være en generell begrensning for Den norske kirke til å ta opp lån, garantere for andres økonomiske forpliktelser eller stille eiendeler til sikkerhet for andres gjeld slik departementet foreslår i punkt 15.4.2 på side 80.

Ovf går imidlertid imot at det *lovfestes* at Den norske kirke har adgang til lån i Ovf når det innføres et generelt låneforbud.

En lovhjemmel for Den norske kirke til å ta opp (endog subsidierte) lån i Ovf, som den eneste muligheten til å få langvarig kreditt, samtidig med en utvidelse av lånekretsen (se dagens § 16 i kirkeloven) innen Den norske kirke, vil føre til et økt press på de begrensede ressurser Ovf i dag har tilgjengelig og *kan* skape en uberettiget forventning om Ovf som en finansieringsinstitusjon for kirken. Den finansielle situasjonen i Ovf i dag er at dagens driftsinntekter ikke dekker opp for fondets løpende driftskostnader eller faste utbyttekrav til fordel for Den norske kirke. Basert på dette tilsier også den økonomiske situasjonen i fondet at en låneadgang ikke bør lovfestes nå.

Om forslaget mot formodning likevel skulle bli opprettholdt i sin foreslåtte form må det under enhver omstendighet klart presiseres at et lån i Ovf vil være basert på en ordinær kredittvurdering i fondet og at det er fondet som fastsetter lånevilkårene. Videre må styret kunne begrense låneadgangen om fondets økonomiske situasjon tilsier dette. Det må klargjøres at Ovf også ved en eventuell fremtidig omorganisering av fondet vil bli omfattet av unntaket i finansieringsvirksomhetslovens § 1-3 nr. 1, slik det er i dag.

b) Presisering av hvem som innvilger lån i dag.

Det fremkommer av notatet på side 80:

«Det er Kirkerådet som innvilger lån i dag. Departementet foreslår ingen endring i dette.»

³ Høyesterettsdom 12. mai 2010

Dette er noe upresist formulert og kan mistolkes. Av dagens hovedinstruks for Opplysningsvesenets fond⁴ følger;

Styret kan gi Kirkerådet fullmakt til å gi tilsagn om lån til kirkelige formål innenfor en samlet utlånsramme. Utlånsrammen fastsettes av fondets styre. Styret eller den styret bemyndiger, fastsetter nærmere retningslinjer for Kirkerådets praktisering av fullmakten, herunder om Kirkerådets behandling av lånesøknader. Utlånsrammen for kommende år og rentebetingelsene skal meddeles Kirkerådet i god tid før årsskiftet.

Styret fastsetter utfyllende retningslinjer om finansforvaltningen, bl.a. om referanseindekser, plassering i derivater og geografiske plasseringer. Styret fastsetter også utfyllende bestemmelser om utlån til kirkelige formål, bl.a. om krav til sikkerhet.

Situasjonen er således i dag at det er Styret i Ovf som gir fullmakt til Kirkerådet om å bevilge lån innenfor Hovedinstruksens gitte rammer.

De lån som i dag ytes fra Ovf gis til fellesrådene som har låneadgang etter Kirkelovens § 16.

3. Kirkepartner

Vi refereres til punkt 12 i høringsnotatet og fotnote 7. Kirkepartner AS er et selskap i kirkelig eie med det eierskapet som fremkommer høringsnotatet. Kirkepartner AS eier sammen med Ovf selskapet Kirkepartner IKT AS der den operative virksomheten foregår.

Med hilsen
Opplysningsvesenets fond

Stephan Jervell
Styrets leder

Ole-Wilhelm Meyer
Administrerende direktør

⁴ Sist revidert 13. mai 2013